

چالش نقدینگی در صنعت دارو

مدیرعامل رازک از فشارهای مالی و تأثیر سیاست‌های ارزی بر تولید می‌گوید

صنعت داروی کشور در این سال‌ها با مشکلات بسیاری دست و پنجه نرم می‌کند. همواره تامین سلامت عمومی جامعه زیر ذره بین قرار گرفته و در تب و تاب دستیابی به این مهم، شرکت‌های دارویی کمتر به چشم یک بنگاه اقتصادی در نظر گرفته می‌شوند. حال در نتیجه این رویکرد و سلسله‌ای از اتفاقات و سیاست‌های اتخاذ شده، کار به جایی رسیده که نه تولیدکننده این صنعت از شرایط خود خرسند است و نه مصرف‌کننده به کیفیت و اثرگذاری داروها دلخوش است. درباره این روزهای صنعت دارو و وضعیت اولین شعبه خارج از آمریکای فایزر به گفتگویی با حامد صابونی، مدیرعامل لابراتوارهای رازک پرداخته‌ایم که مشروح آن را در ادامه می‌خوانید.

• درباره وضعیت این روزهای شرکت رازک فعالیت‌ها و سهم آن در تولید داروی کشور توضیح می‌دهید؟

رسالت اصلی مجموعه رازک در آغاز کار، تولید داروهای تزریقی دام بود که در آینده مکمل‌های دام و طیور و نهایتاً فرآورده‌های انسانی از جمله داروهای قلب و عروق، گوارش، اعصاب و انواع پمادهای ژل‌ها به آن افزوده شد. با این وجود طی دو تا سه سال گذشته این شرکت از رسالت اصلی خود یعنی تولید داروهای دامی فاصله گرفته بود که تغییرات استراتژیک صورت گرفته مجموعه را با چالش نقدینگی مواجه کرد. در دوره مدیریتی جدید تمرکز ویژه‌ای روی بازگشت به مأموریت اصلی شرکت که همان تولید محصولات دامی بود، صورت گرفت و طی چهار ماه گذشته تولیدات ما در این حوزه با کل تولید سال گذشته برابری می‌کند. همچنین در حوزه مکمل‌های دام و طیور که تولید آن‌ها متوقف شده بود مواد اولیه تأمین شده و تا چندی دیگر این محصولات به طور مجدد وارد بازار می‌شود. در این مدت عدم تولید برخی از اقلام داروهای دامی منجر به واردات آن‌ها شده بود که به این واسطه ارز قابل توجهی از کشور خارج شود و مشتریان اصلی این محصولات نیز به ناچار هزینه‌های بیشتری را متحمل نشوند که این روند منجر به افزایش قیمت محصول نهایی یعنی گوشت و مرغ مصرفی مردم نیز می‌شود.

• در این سال‌ها تأمین ارز و مواد اولیه مشکلات متعددی برای صنعت دارو به همراه داشته است. این موضوع چه تبعاتی روی کار شما داشته است؟ از ابتدای سال‌های ۱۳۹۸ یا ۱۳۹۹ به تدریج تغییر سیاست‌های ارزی اتفاق افتاد و گروه‌های کالایی دستخوش تغییراتی شد که این روند مشکلات عدیده‌ای را به صنعت دارویی کشور تحمیل کرد؛ چرا که کالایی که پیش از آن با ارز ترجیحی تهیه می‌شد، به یکباره با چهار برابر افزایش قیمت به دست ما می‌رسید. از سوی دیگر، داروهای دامی هم مشمول دریافت ارز ترجیحی نمی‌شد و بر همین اساس طی این سال‌ها ما با مشکل نقدینگی دست‌وپنجه نرم کرده‌ایم.

البته در این مدت از سوی هلدینگ حمایت‌های خوبی از ما صورت گرفت. ضمن اینکه در برخی موارد هم به خریدهای اعتباری روی آوردیم تا به نوعی بتوانیم مشکل نقدینگی را جبران کنیم و

بدین ترتیب طی ماه‌های گذشته سه محصول ویال تزریقی جدید در بخش دامی تولید و روانه بازار شد و چند محصول دیگر هم که مدت‌ها بود دچار مشکل بودند، پس از اصلاح فرمولاسیون مجدداً عرضه شد. همچنین طی ماه‌های آینده برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته تا شاهد عرضه ۲۰ محصول جدید در بازار باشیم.

• رازک زمانی شعبه کمپانی فایزر در ایران بود. فکر می‌کنید اگر فعالیت‌های فایزر در این شرکت ادامه داشت، شما امروز چه جایگاهی داشتید؟

نبود فایزر مشکل خاصی ایجاد نکرد و در غیاب آن ما با شرکت‌های مختلف دنیا جلو رفتیم، اما به هر صورت در سال‌هایی که فعالیت فایزر در ایران متوقف شد، یکی از بخش‌هایی که به مجموعه ما آسیب وارد شد؛ فرایند توسعه سبد محصولات بود که با تأخیر مواجه شد. با توجه به دانش بومی و تخصصی که همکاران ما در ایران داشتند، ما توانستیم و می‌توانیم تنوع محصولات خود را ارتقا داده و داروهای مختلف را وارد بازار کنیم که این امر نشان از توانمندی نیروهای جوان کشور دارد، اما اگر فعالیت فایزر در ایران ادامه داشت بی‌شک سرعت بیشتری بر این فرایند حاکم بود.

• یکی از بحث‌های همیشگی صنعت دارو بحث قیمت‌گذاری دستوری است. اکنون فکر می‌کنید تا چه اندازه نیاز به افزایش قیمت دارو وجود دارد؟ سال گذشته سازمان غذا و دارو اقدام خوبی را در دستور کار قرار داد و قیمت فرآورده‌های تزریقی و استریل مجوز افزایش قیمتی در حد دو برابر پیدا کرد. با این حال قیمت دارو در حال حاضر بسیار پایین است. اکنون برخی تنقلات مانند آدامس حدود ۱۰۰ هزار تومان قیمت دارند اما یک آمپول حتی پس از افزایش دو برابر قیمت‌ها حدود ۱۷ تا ۱۸ هزار تومان است. قیمت محصولات ما باید با فرایند تولید آن‌ها تناسب داشته باشد. صنعت دارو با حساسیت بالایی مواجه است اما چنانچه تأکید بر حمایت از مصرف‌کنندگان این صنعت است،

باید بخشی از هزینه‌ها از سوی دولت و بیمه‌ها پرداخت شود؛ چرا که تولیدکننده در نهایت یک بنگاه اقتصادی است که مختصات خاص خود را داشته و لازم است فعالیت آن برای سهامداران توجیه داشته باشد. سهامدار سرمایه خود را برای کسب سود وارد بازار می‌کند و اگر این سود تأمین نشود شرکت‌ها نمی‌توانند فعالیت خود را ادامه دهند که این امر هم سلامت و کیفیت زندگی مردم را با چالش مواجه می‌کند.

ما در این سال‌ها علاوه بر افزایش نرخ ارز با کاهش نقدینگی مواجه شده‌ایم و برای جبران تغییر چند برابری نرخ ارز نیاز به نقدینگی مضاعف داریم. از سوی دیگر، شاهد افزایش مطالبات شرکت‌های پخش‌کننده از دولت هستیم. بخش قابل توجهی از مطالبات هنوز تسویه نشده و بخش دیگری نیز در قالب انتشار اوراق پرداخت شده که برای تبدیل آن به نقدینگی، زمان لازم است، در حالی که تسویه این مطالبات می‌تواند کمی شرایط را برای شرکت‌های دارویی تسهیل کند، در غیر این صورت شرکت‌ها مجبور به استقراض هستند که ضرر مالی آن‌ها را افزایش می‌دهد و منجر به کاهش سود می‌شود. بر این اساس می‌توان گفت چالش اصلی صنعت دارو نقدینگی است که امیدواریم مرتفع شود.

• به چالش‌های تولیدکنندگان اشاره کردید، اما از سوی مصرف‌کننده نیز بحث کیفیت داروهای ایرانی به کرات مطرح می‌شود. به عنوان یک فعال صنعت دارو و این وضعیت را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

ما در صنعت دارو بحث رقابت نداریم. رقابت با وجود قیمت‌گذاری دستوری شدنی نیست. البته تمام محصولات دارویی از سازمان غذا و دارو تأییدیه دارند و مواد اولیه آنها هم از کشورها و شرکت‌هایی تأمین می‌شود که تأییدیه FDA دارند، اما همچنان طیف اثرگذاری مواد اولیه متفاوت است و چنانچه قیمت‌گذاری دستوری نداشته باشیم تولیدکنندگان در تأمین مواد اولیه

آزادی عمل بیشتری خواهند داشت. کیفیت دارو متأثر از دو فاکتور ماده اولیه و فرمولاسیون است. اکنون همچنان کیفیت داروهای ایرانی در حد قابل قبولی است و بخش عمده‌ای از نیازهای کشور را مرتفع می‌کند اما برخی داروها نیز در ایران تولید نشده و وارداتی هستند که شاید در مجموع کمتر از ۱۰ درصد کل داروی مصرفی کشور باشند. با این وجود باید توجه داشت هر داروی وارداتی الزماً خوب نیست؛ چرا که ممکن است داروهای وارداتی حتی کیفیتی پایین‌تر از محصول داخلی داشته باشند. وقتی یک دارو از مجرای غیرقانونی وارد می‌شود ریسک زیادی با خود به همراه دارد چرا که ممکن است تقلب بسیاری در این مسیر رخ دهد. اکنون نیز شاهدیم به طور مثال برخی مکمل‌ها و داروها به اسم اروپایی به فروش می‌رسند و در حالی که نمونه اروپایی آن‌ها مثلاً ۷۰۰ یورو قیمت دارد، اما در بازار با قیمتی نازل و حتی کمتر از یک میلیون تومان به فروش می‌رسند.

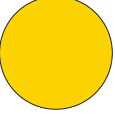
نکته دیگری که باید مورد توجه قرار گیرد، بحث نوسازی خطوط تولید دارو است. اکنون در محاسبات جایی برای نوسازی تجهیزات شرکت‌های دارویی دیده نشده، در حالی که اگر خط تولید ۱۰ سال یک بار نوسازی نشود محصولات با افت کیفی مواجه می‌شوند و شرکت‌های دارویی مجبور می‌شوند محصول خود را با پایین‌ترین درجه استاندارد‌ها وارد بازار کنند، در حالی که می‌توان برای مردم قدرت انتخاب در نظر گرفت؛ به ویژه آنکه به غیر از بیماری‌های خاص، هزینه داروهای معمول سهم زیادی از سبد خانوار را در بر نمی‌گیرد و در سال مبلغ قابل توجهی نخواهد بود، اما با قیمت‌گذاری دستوری، ما حق انتخاب را از مصرف‌کننده هم سلب می‌کنیم و موجب می‌شویم فردی که به دنبال کیفیت بالاتر است برای تهیه نمونه‌های خارجی هزینه‌های چندین برابری صرف کند.

نیروگاه‌های جدید محدود بوده و فرسودگی شبکه توزیع و اتلاف ۱۰ درصد برق تولیدی مشکلات را تشدید می‌کند. به گفته توانیر، قطع اینترنت در زمان جنگ ۱۲ روزه باعث کاهش ۲۴۰۰ مگاواتی بار شبکه‌ها شد که معادل ۱۵ درصد ناترازی برق کشور است. وزیر نیرو نیز کاهش ۵ درصدی تولید جهانی بیت‌کوین را نشانه سهم بالای مصرف برق کشور در این حوزه دانسته است. با این حال، برخی کارشناسان ماینینگ سهم ایران در تولید جهانی بیت‌کوین را کمتر از یک درصد می‌دانند و ارتباط مستقیم افت تولید جهانی با اختلال اینترنت داخلی را رد می‌کنند. داده‌ها نشان می‌دهند که مصرف برق ماینینگ در ایران تنها حدود ۵ درصد تولید برق کشور است و در مقابل، فرسودگی نیروگاه‌ها، اتلاف برق و کمبود سرمایه‌گذاری نقش مهم‌تری در ناترازی برق دارند.

یادداشت

O P I N I O N

عیسی عباسی

کارشناس اقتصادی

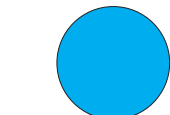
نوسانات کنترل‌شده نرخ ارز

بازار ارز که همواره نخستین واکنش‌ها به تحولات سیاسی را بروز می‌دهد، در جریان جنگ ۱۲ روزه ایران و اسرائیل با نوسانات قابل توجهی همراه شد، اما پس از اعلام آتش‌بس، به کانال تعادلی بازگشت. تحلیلگران نوسانات کنونی را با توجه به شرایط موجود، قابل قبول ارزیابی می‌کنند.

در هفته‌های اخیر با آغاز تنش‌ها در منطقه، نرخ ارز در بازار آزاد روندی صعودی پیدا کرد. کارشناسان دلیل اصلی این افزایش را وقوع جنگ می‌دانند، اما نقش انتظارات تورمی جهانی و افزایش تقاضا برای دارایی‌های امن را نیز در این روند مؤثر می‌دانند. بازار ارز در اقتصاد ایران به عنوان بازار پیشرو، معمولاً در برابر شوک‌های بیرونی واکنش شدیدتری نشان می‌دهد و نرخ ارز را موقتاً بالاتر از سطح واقعی می‌برد. با این حال، تجربه نشان داده پس از عبور از شوک، نرخ‌ها به مرور به تعادل بازمی‌گردند؛ چنانکه پس از آتش‌بس، نرخ دلار به محدوده ۸۴ هزار تومان عقب‌نشینی کرد.

با وجود بازگشت نسبی آرامش به بازار، انتظارات تورمی و نگرانی از بازگشت احتمالی تنش‌ها موجب شده دامنه نوسان همچنان بالا باقی بماند و نرخ دلار در برخی مقاطع بار دیگر تا مرز ۹۰ هزار تومان حرکت کند. با این حال، دامنه فعلی نوسانات در مقایسه با شدت بحران، از نظر برخی تحلیلگران قابل مدیریت تلقی می‌شود.

بانک مرکزی در این مدت تلاش کرده با مجموعه‌ای از ابزارها، از تشدید نوسانات جلوگیری کند. افزایش ذخایر طلا، تأمین مستمر نیازهای واقعی بازار، ورود هدفمند بازارساز به معاملات ارز و تتر، راه‌اندازی پیش‌فروش ارز و تسهیل رفع تعهدات ارزی با پشتوانه طلا از جمله اقداماتی بوده که به کاهش التهاب در بازار ارز کمک کرده است. ارزیابی‌ها نشان می‌دهد که این اقدامات توانسته در کوتاه‌مدت روند بازار را تعدیل کند و انتظارات را به سطحی منطقی بازگرداند. همزمان با این سیاست‌ها، تأمین ارز کالاهای اساسی نیز در اولویت قرار گرفته است. آمارهای رسمی حاکی از آن است که از ابتدای سال جاری تا ۲۰ خرداد، حدود ۱۱ میلیارد دلار ارز تأمین شده که بیش از ۲ میلیارد دلار آن به واردات دارو و کالاهای اساسی اختصاص یافته است. همکاری بانک مرکزی با وزارت صمت و وزارت اقتصاد در زمینه تسریع ترخیص کالاهای به آرام‌سازی فضای عمومی بازار کمک کرده است. در مجموع، عملکرد بازارساز در مدیریت بحران ارزی ناشی از جنگ، مورد توجه افکار عمومی و فعالان اقتصادی قرار گرفته و به افزایش اعتماد نسبت به توانایی سیاست‌گذار پولی در مواجهه با شوک‌های ناگهانی کمک کرده است. اگرچه نوسانات همچنان ادامه دارد، اما چارچوب سیاست‌گذاری ارزی در این دوره توانسته از شکل‌گیری بحران گسترده در بازار ارز جلوگیری کند.

مهنراز مهرداد

روزنامه نگار

“

صنعت دارو با فشارهای مالی و نوسانات سیاست ارزی دست‌وپنجه نرم می‌کند؛ مدیرعامل رازک بر ضرورت رفع نقدینگی و اصلاح قیمت‌گذاری برای حفظ تولید و کیفیت تأکید دارد